

Kaisu Hynnä

SPEKTAAKKELINAISEUS MAKEOVER-ELOKUVISSA MISS KOVIS JA PAHOLAINEN PUKEUTUU PRADAAN

Kathleen Rowe tarkastelee teoksessaan *The Unruly Woman: Gender and the Genres of Laughter* (1995) speктаakkelinaiseutta. Hän määrittelee speктаakkelinaisuuden normeja rikkovaksi naiseudeksi, jossa etenkin kysymykset katsomisen ja katseen kohteena olemisen vallasta nousevat esille. (Rowe 1995.) Koska speктаakkelinaisuus on näkyvyyttä, on sillä yhteys elokuvan esteettistä pintaa koskeviin ratkaisuihin kuten puvustukseen. Tämä on havaittavissa esimerkiksi *makeover*-elokuvissa *Miss Koviis* (*Miss Congeniality*, USA 2000) ja *Paholainen pukeutuu Pradaan* (*The Devil Wears Prada*, USA, 2006). Näissä elokuvissa naisuus on esiintymislavalle nousemista ja oman esityksensä tuottamista elokuvan katsojille ja diegeettisille yleisöille. Vallan ja vallattomuuden piirteet kietoutuvat toisiinsa elokuvissa; ne muodostavat kuvan toisaalta vahvasta, toisaalta fetisoidusta naiseudesta.

Kun David Frankelin ohjaama *Paholainen pukeutuu Pradaan* ilmestyi vuonna 2006, lehdistössä kohistiin elokuvan puvustuksesta. Kyseessä oli siihenastisen elokuvahistorian kalleimmin puvustettu elokuva, joka sai palstatilaa ei niinkään juonensa kuin esitelmänsä muodin perusteella. Luksusmerkit nousivat huomion kohteeksi, ja lehtien kirjoituksissa puvustus näyttäytyi hyvänä syynä mennä katsomaan elokuva. Kirjoittelu osoitti muodin vetovoiman. Muodista kirjoitettiin, koska sen ajateltiin puhuttelevan katsojaa ja myyvän elokuvaa ja lehteä yhä uusille vastaanottajille.

Vaikka lehdistön kiinnostus muotiin on läpi elokuvahistorian ollut suurta, on puvustusta tarkasteltu elokuvatutkimuksen piirissä vain vähän. Kun puvustus on nostettu tutkimuksen kohteeksi, on sen merkitys liitetty yleensä henkilöhaahmojen tyyppittelyyn. Puvustus on mielletty elokuvallisten elementtien välisessä hierarkiassa alhaiselle sijalle, ja sen on oletettu hiljaisesti tukevan muuta kerrontaa. Näin on esimerkiksi Jane Gainesin 1990 ilmestyneessä *Fabrications: Costume and the Female Body* -teoksessa. Stella Bruzzi arvostelee Gainesin vanhahtavaa elokuvanäkemyttä. Hän esittää puvustuksen toimivan elokuvassa myös itsenäisenä taideobjektina, joka tuo elokuvaan lisämerkityksiä ja uusia tasoja. (Bruzzi 1997, xiv–xvii; 3–8.)

Tässä tekstissä tarkastelen *Miss Koviis* ja *Paholainen pukeutuu Pradaan* -elokuvien puvustusta ja hahmoja liioittelun, speктаakkelin ja koreilun näkökulmasta (ks. myös Hynnä 2013). Bruzzin esimerkin mukaisesti ymmärrän puvustuksen vaikuttavan elokuvassa ainakin kahdella tavalla: Puvustus toimii itsenäisenä elementtinä, sillä se tuottaa katsomisnautintoja ja tarinasta irrallisia merkityksiä. Samalla se vie tarinaa eteenpäin myös juonellisenä tekijänä. Erityisesti tulkitsemisen puvustuksen tuottavan elokuvissa speктаakkelinaiseutta, joka näkyy kameran tavassa kohdella hahmoja. Donald Petrien ohjaaman *Miss Koviiksen* missihahmot ja *Paholainen pukeutuu Pradaan* -elokuvan muotihahmot edustavat spektakelisoitua, kameran ja yleisön eteen asettuvaa naisuutta, jossa

Paholainen pukeutuu Pradaan on täynnään muotimaailman draamaa.

yhdistyy vallan ja vallattomuuden piirteet. Missien ja muoti-ihmisten paikka on lavalla, jossa he ovat sekä diegeettisen yleisön että elokuvan katsojien huomion kohteena.

Huomio muotiin

Miss Kovis ja *Paholainen pukeutuu Pradaan* edustavat tyypiltään romanttisen komedian genreä ja *makeover*-elokuvien alakategoriaa, jossa elokuvan päähenkilö kokee muodonmuutoksen rumasta ankanpojasta kauniiksi joutseneksi. *Miss Koviksen* Gracie (Sandra Bullock) on sottaisten huolettomasti pukeutuva FBI-agentti, joka joutuu pommiuhan seurauksena soluttautumaan Miss USA -kisoihin yhtenä kilpailijoista. *Paholainen pukeutuu Pradaan* -elokuvan Andy (Anne Hathaway) taas on toimittajanalku, joka saa töitä *Runway*-nimisestä muotilehdestä, vaikkei ole kiinnostunut muodista. Gracie ja Andy läpikäyvät muodonmuutoksen sopeutukseen uuteen ympäristöönsä ja ollakseen parempia työntekijöitä. Vastavoimana päähenkilöiden hyveelliselle käytökselle elokuvissa toimii joukko hienostelevia sivuhahmoja – *Miss Koviksessa* missejä ja *Paholainen pukeutuu Pradaan* -elokuvassa muotitoimittajia – joiden pinnallinen käytös viittaa spektakelisoituun olemukseen. Siinä missä Gracie ja Andy karttavat elokuvien alussa huomiota, vetävät sivuhahmot puoleensa katseita – tiedostivatpa he sitä tai eivät.

Muoti ja *haute couture* ovat näytelleet keskeistä osaa *Makeover*-elokuvien historiassa. 1950-luvulla Givenchy vastasi muodonmuutoksen läpikäyneen Audrey Hepburnin pukeutumisesta elokuvissa *Kaunis Sabrina* (*Sabrina*, USA 1954) ja *Rakastunut Pariisissa*

(*Funny Face*, USA 1957). *Rakastunut Pariisissa* seuraa Hepburnin hahmon muuntumista tavallisesta kirjakaupanpitäjästä muotilehti *Qualityn* malliksi, ja lukemattomat muotikuvaukset saavat koko elokuvan näyttämään pidennetyltä muotinäytökseltä. Vaatteet hallitsevat kohtauksia ja erottavat Hepburnin joukosta. Samoin käy *Kauniissa Sabrinassa*, jonka tanssiaiskohtauksessa Hepburn loistaa valkoisen leveähelmaisen mekkonsa ansiosta. Huomion kohteena on paitsi Hepburn, myös vaatteet omana itsenäisenä objektinaan. (Bruzzi 1997, 3–34. Ks. myös Möttölä 2010.)

Paholainen pukeutuu Pradaan -elokuvan voi nähdä *Rakastunut Pariisissa* -elokuvan kaltaisena muotinäytösmäisenä show'na, joka juoksuuttaa kameran eteen merkkivaatteita muotigaalojen ja -kuvausten mutta myös arkisempien kohtausten keskellä. Elokuva tuntuu korostetusti opettavan muotia ja perehdyttävän muotilehden tekemisen vaiheisiin. Andyn pinnallinen kollega Emily (Emily Blunt) opettaa muotimaailman nimiä paitsi Andylle myös katsojalle, joka yhdessä Andyn kanssa sisäistää muodin aseman ja vaikutuksen elämäänsä. Kameran pyyhkiessä huippumerkkeihin verhoutunutta vartaloa tai keskittyessä pukeutumisen yksityiskohtiin katsojalle tarjoutuu tilaisuus nauttia puvustuksesta.

Kommenttiraidalla ohjaaja David Frankel kertoo *Paholainen pukeutuu Pradaan* -elokuvan tähtävän muodin merkityksen korostamiseen. Tästä kertovat myös tekijäitiimin kytkökset *Sinkkuelämää*-sarjaan (*Sex and the City*, USA 1998–2004). Frankel on ohjannut useita *Sinkkuelämän* jaksoja ja puvustaja Patricia Field on tunnettu sarjan asuvalinnoista. *Sinkkuelämän* vaikutus näkyy eten-

kin *Paholainen pukeutuu Pradaan* -elokuvan tavassa kuvata hahmojen kenkiä ja vaatteita tilittauksella. Vaikka pystypanorointi on *makeover*-elokuville tyypillinen tapa esitellä muodonmuutoksen läpikäyneen hahmon uusi ulkomuoto (McDonald 2010, 105–109), on *Paholainen pukeutuu Pradaan* -elokuvan tapa hyödyntää tilittauksia erityinen, sillä keskeistä ei ole vain kenkien ja vaatteiden tyylikkyys vaan myös merkki.

Pystypanorointia hyödynnetään *Paholainen pukeutuu Pradaan* -elokuvassa aina alkukohtauksesta lähtien, jossa Andy ja työtoverit valmistautuvat edessä olevaan päivään. Kengistä ylöspäin pyyhkivä kameran liike toimii keinona paljastaa runwaylaisten muodikkuus, joka kontrastoituu Andyn huolettomaan olemukseen. Andyn kohdalla pystypanorointia ei hyödynnetä – ketju-liikkeistä hankittu vaatetus ei näydydy kameran katseen arvoisena. Kuitenkin ensimmäisenä työpäivänä, kun *Runwayn* ilkeä päätoimittaja Miranda (Meryl Streep) on kutsunut Andyn toimistoonsa antaakseen tälle kasan tehtäviä, kohtaus päättyy tilittaukseen, jossa Miranda on merkitty katseen haltijaksi ja Andy katseen kohteeksi. Pystypanorointi toimii kohtauksessa päinvastaisesti kuin elokuvan alussa. Se osoittaa Andyn muodonmuutoksen tarpeen ja kiinnittää katsojan huomion tämän epäsovivaan pukeutumiseen.

Kohtauksessa Andy on juuri lähtemäisillään Mirandan huoneesta, kun Miranda kutsuu hänet takaisin. Kamera kuvaa lähikuvassa Mirandan kasvoja, kun hänen katseensa laskeutuu alas Andyn vartaloa. Kuva leikkaa hämmennyneen Andyn kasvoihin, joka niin

ikään laskee katseensa seuraten pomonsa elettä. Kamera pyyhkii Andyn vartaloa hämmentyneistä kasvoista taivaansiniseen villapaitaan, ruudulliseen harmaaseen puolihameeseen ja mustiin sukkahousuihin ja pysähtyy lopulta Andyn kenkiin. Lähikuva paljastaa mustat kömpelöt kävelykengät. Lopulta kamera leikkaa takaisin Mirandan kasvoihin, kun nainen nostaa katseensa ja toteaa yksinkertaisesti: ”Siinä kaikki.”

Koska pystypanoroinnin tarkoitus *makeover*-elokuvassa on tyypillisesti osoittaa muodonmuutoksen kokeneen hahmon haluttavuus mieshahmon silmissä, on naishahmon asettaminen panorioivan katseen hallitsijaksi poikkeuksellista, joskaan ei ennenkuulumatonta. *Cluelessissa* (USA 1995) pystypanorointia käytetään *Paholainen pukeutuu Pradaan* -elokuvan tapaan haluttavuuden sijaan osoittamaan sivuhahmon muodonmuutoksen tarve (McDonald 2010, 105–109.) Kuitenkin myös *Paholainen pukeutuu Pradaan* -elokuvassa pystypanorointi on yleisempää heteroseksuaalisen halun kontekstissa. Kun Andy seuraavan kerran päättyy tilittauksen kohteeksi, toimii ylös vartaloa matkaava kamera merkinä hahmon haluttavuudesta.

Paholainen pukeutuu Pradaan -elokuvassa tavoiteltu kauneus liittyy huippumerkkeihin ja kalliiseen vaatetukseen. Luksusmerkit eivät vain *todista* hahmojen kauneutta vaan nimenomaan *tekevät* heistä kauniin. Esimerkiksi Andyn muodonmuutoksensa jälkeen käyttämällä ikonisilla Chanel-saappailla on tietty merkitys jo ennen kuin hän on pukeutunut ne ylleen. Saapikkaat *tekevät* Andystä kauniin samaan tapaan kuin Hepburnin

Paholainen pukeutuu Pradaan -elokuvan Andy luottaa muodonmuutoksessaan kalliiseen vaatetukseen.

Kiperä tehtävä pakottaa homssuisen agentin, Gracien, omaksumaan vetävän missi-tyylin.

Sabrinassa kantama Givenchyn iltapuku tekee tästä legendan.

Miss Koviksessa muodonmuutosvaatteiden kalleutta ei *Paholainen pukeutuu Pradaan* -elokuvan tapaan painoteta, mutta uudistunut pukeutuminen vaikuttaa yhtäläisesti kameran tapaan kohdella hahmoja. Kun *Paholainen pukeutuu Pradaan* -elokuvassa vaatteiden merkki tuodaan esille joko mainitsemalla se dialogissa tai antamalla suunnittelijan logon näkyä, ei *Miss Koviksessa* käytettyjen vaatteiden merkkiä paljasteta. Muodonmuutosta edeltävässä vaiheessa kamera ei ole kiinnostunut Gracien pukeutumisen yksityiskohdista, mutta kun uudistunut hahmo ensimmäisen kerran esitellään katsojalle, muutoksen taltiointiin käytetään hidastettua liikettä. Hidas kameranliike antaa katsojalle mahdollisuuden havainnoida hahmon ulkomuotoa ja vetää huomion norminmukaiseen kauneuteen.

Laaja kokokuva paljastaa vartaloa nuolevan sinisen minimekon, samanväriset korkokengät, avonaiset, tuulessa liehuvat hiukset ja aurinkolasit, jotka Gracie riisuu kävellessään lähemmäs kameraa. Kamera leikkaa mieskollega Ericin hämmästyneisiin kasvoihin hänen riisuessaan niin ikään aurinkolasinsa nähdäkseen Gracien paremmin. Eric tiedustelee naiselta yllättyneen mutta ihastuneen kuuloisesti: "Hart, oletko se sinä?". Gracie jatkaa kävelyään ja vastaa ärsyyntyneesti: "Olen pukeutunut mekkoon. Hiuksissani on geeliä. En ole nukkunut koko yönä. Olen nälissäni ja aseistautunut. Älä ryytyle minulle."

Hidastettu liike tuo pystypanoroinnin tapaan näkyville Gracien haluttavuuden. Se paitsi antaa katsojalle aikaa tarkastella kuvassa näkyvää kehoa myös viittaa muodonmuutoksen kokeneen hahmon potentiaaliin vetää katseita puoleensa. (McDonald 2010, 109–110.) Sekä *Paholainen pukeutuu Pradaan* -elokuvan pystypanorointikohtauksessa että *Miss Koviksen* hidastuskohtauksessa kamera tuntuu nuolevan naishahmojen vartaloa ja esittävän heidän ruumiinsa fetisistisen nautinnon kohteena. Pystypanorointi ja hidastettu liike mahdollistavat huomion kiinnittämisen naisruumiiseen pala palalta. Naisruumis jakautuu osiin, ja tietty osa viittaa metonymisesti koko naiseen ja tämän seksuaalisuuteen. (Rossi 2003, 37. Ks. myös Mulvey 1975, 6–18.)

Spektaakkelinaisia

Kameran liike *Miss Koviksessa* ja *Paholainen pukeutuu Pradaan* -elokuvassa paljastaa muodonmuutoksen kyvyn tehdä päähenkilöistä spektaakkalimaisia katseen kohteita. Gracien ja Andyn pohjimmainen vaatimattomuus sekä elokuvien lopussa tapahtuva käytännöllisen muodikkaan tyylin haltuunotto kuitenkin takaavat, että kummastakaan ei tule elokuvan myötä kollegoidensa kaltaisia diivoja. Todelliset spektaakkelinaiset eivät tyydy hiljaisuuteen tai näkymättömyyteen vaan antavat ruumiinsa näkyä minne menevätkin (Rowe 1995, 31). Toisaalta spektaakkelinaisuuteen liittyy ristiriita: hahmoilla

on valta vetää puoleensa huomiota, mutta kameran fetisoiva katse heidän ruumiillaan tekee heistä voimattomia, ja ruumiin ylenpalttinen esittely näyttää vitsin kohteena.

Rowen kiinnostus kohdistuu naurugenren sankareihin, jotka ovat samanaikaisesti naurettavia ja uhkaavia. Hahmojen groteskius liittyy paitsi käyttäytymiseen myös piittaamattomuuteen kauneusnormeista. (Ibid. 3.) *Miss Koviksessa* ja *Paholainen pukeutuu Pradaan* -elokuvassa speaktaakkelinaiset ovat missejä ja muoti-ihmisiä, jotka noudattavat kauneusnormeja orjallisesti, vaikka käyttäytyvät toisinaan dominoivan uhkaavasti. Hahmot ylisuorittavat pukeutumista ja menevät kauneusnormien täyttämässä liian pitkälle. Heidän liiallinen muodikkuutensa kertoo paitsi epämiellyttävästä luonteesta, saa myös naiseuteen liitetyt ominaisuudet näyttämään naurettavilta.

Miss Koviksessa Miss USA -kisoihin osallistuminen tutustuttaa Gracien missimaailmaan, jossa mikään ei ole aitoa. Kilpailijoiden ulkomuoto on huolellisen rakennustyön tulos, mikä paljastuu kisavalmentaja Victorin (Michael Caine) opastaessa Gracietä naisellisuuden saloihin. Bikinien toppaukseksi vaaditaan silikonikuppeja, silmäpusseja voi peittää peräpukamavoiteella, ja hiuskiinne estää bikinien alaosa karkaamasta ylöspäin. Uimapukukierrosta edeltävässä kohtauksessa kamera kiertää täpötäyttä pukuhuonetta ja paljastaa pinkkeihin uima-asuihin pukeutuneet missikandidaatit meikkaamassa peiliensä edessä. Gracien kantaman piilokameran välityksellä FBI:n toimistolla työskentelevät miesagentit seuraavat pukuhuoneen tapahtumia. He ihailevat missikandidaattien sääriä ja katselevat riemastuneina lähikuva Gracien rinnoista, jotka näkyvät peilistä Victorin asetellessa silikonikuppeja paikoilleen. Misseillä ei Gracietä lukuun ottamatta ole aavistustakaan siitä, että heitä tarkkaillaan. Missihahmot asettuvat katseen kohteeksi vailla näkyvää mahdollisuutta hallita katseen suuntaa.

Vaikka pukuhuonekohtauksessa missihahmot eivät kykene vaikuttamaan tapaan, jolla miesagentit heidät näkevät, on hahmoilla muualla elokuvassa speaktaakkelimaisuutensa kautta yllättävää valtaa hallita näkyvyyttään. Speaktaakkelimaisuus

ja kuriton naiseus johtavat Rowen mukaan uusiin tapoihin ymmärtää näkyvyys valtana. Julkinen valta ei merkitse vain valtaa katsoa vaan myös valtaa tehdä itsestään näkyvä. (Rowe 1995, 11.) Missihahmojen speaktaakkelimaisuus on katseen kohteeksi asettumista ympäristössä, jossa katseet moninkertaistuvat ja tuottavat kuvan keinotekoisesta naiseudesta. Miss USA -kisojen finaalissa ehdokkasiin kohdistuvien katseiden suuri määrä sekä performanssin teennäisyys ovat käsin kosketeltavia missihahmojen esiintyessä paitsi elokuvan katsojille myös kisa yleisölle sekä kuvitteelliselle yleisölle, joka seuraa finaalin tapahtumia kotoaan. Kamera ei pysyttele lavalla esiintyvissä naisissa vaan kuvaa finaalia seuraavaa yleisöä ja siirtyy sen jälkeen televisiölähetystä hallinnoivaan studioon. Osallistujien käyttäytymisen kaootisuus kulisissa konstrastoituu lavalla nähtyyn harmoniaan tanssinumeroineen ja hurmaavine vilkutuksineen, joita on harjoiteltu aiemmin elokuvassa.

Speaktaakkelinaiseudessa yhdistyvätkin passiiviset ja aktiiviset piirteet. Stereotyyppiin feminiinisyyden merkkeihin naamioituva nainen on katseen kohteena, muttei naamion vuoksi näy katsojalle itsenään vaan naiseuden jäljitelmänä. Hän esittää representaation naiseudesta ja osallistuu näin aktiiviseen kuvan rakentamisen prosessiin. (Doane 2000, 427.) Speaktaakkelinainen hallitsee hiljaisuutta omilla ehdoillaan (Rowe 1995, 15). Koristaessaan vartalonsa naiseuteen liitetyillä merkeillä hän samanaikaisesti sekä seuraa ulkonäkönormeja että kapinoin niitä vastaan.

Parhaiten speaktaakkelin valta näkyy *Miss Koviksessa* Miss USA -kisoja hallinnoivan Kathyn (Candice Bergen) ja *Paholainen pukeutuu Pradaan* -elokuvassa Mirandan hahmossa. Hahmot uhkuvat arvovaltaa ja vaarallisuutta, jonka työtoverien reaktiot todistavat. Kathyn korostetun kimeällä äänellä avustajalleen Frankille (Steve Monroe) huutamat käskyt saavat tämän säpsähtelemään. Nainen on myös vastuussa kisojen pommiuhkauksesta, mikä lopullisesti paljastaa hänen voimansa. Mirandan alaisissaan herättämä paniikki on niin ikään käsin kosketeltavaa. Kun runwaylaiset kuulevat pomonsa olevan matkalla työpaikalle, he

säntäilevät kauhuissaan ympäri toimistoa ja yrittävät asetella tavaransa paikoilleen ennen tämän saapumista.

Kun Rowen speaktaakkelinainen on aina naurun kohde (Rowe 1995, 3), ovat Kathy ja Miranda speaktaakkelimaisuudestaan huolimatta enemmän arvovaltaisia kuin naurettavia hahmoja. Elokuvien selkeimmin komediallisimpia hahmoja ovatkin tyhmit missit ja turhamaiset muoti-ihmiset, joiden pukeutuminen on ylimuodikasta mutta joilta puuttuu Kathyn ja Mirandan valta hallita juonen tapahtumia. Yliampuva puvustus tekee hahmoista tietoisesti karikatyyreja ja korostaa epäaitoutta, jonka verkkoon myös Gracie ja Andy sekoittuvat muodonmuutostensa seurauksena. Elokuvien loppuratkaisut, joissa Gracie ja Andy kitkevät suurimman glamourin pukeutumisestaan mutta pitävät kiinni osasta muodonmuutoksen opettamista kikoista, viittaavat muodin ristiriitaan: ehostautuminen ja kauniit vaatteet ovat osa naiseutta, mutta liiallinen glamour tekee naisesta helposti naurettavan.

Miss Koviksen parodisin, missiiden kaksinaista luonnetta parhaiten kuvaava kohtaus sijoittuu elokuvan loppuun Miss USA -kisojen finaaliin, joka alkaa drag-henkisenä glamourin ylistyksenä ja päättyy katastrofiin. Gracie saa kesken finaalin tietää, että Miss USA:n kruunuun on piilotettu pommi. Kun Gracie julistetaan ensimmäiseksi perintöprinsessaksi ja hänen missiystävänsä Cheryl (Heather Burns) voittajaksi, Gracie yrittää varoittaa Cherylä pommista. Onnesta suunniltaan oleva Cheryl ei kuitenkaan ymmärrä, mitä Gracie yrittää sanoa, ja vastaanhangoit-

televa agentti raahataan tuoreen voittajan luota syrjään, jotta tämä saadaan kruunattua Miss USA:ksi. Muut missiehdokkaat katsovat ihmeissään potkivaa ja rimpuilevaa Gracieta samalla, kun kisojen juontaja Stan Fields (William Shatner) lausuu ylevän *Miss United States* -kappaleen sanoja.

Mahtipontisen laulun ja yhä suuremmaksi fiaskoksi muuttuvan finaalin ristiriita korostuu, kun Gracie onnistuu vapautumaan järjestysmiehen otteesta ja syöksyy Cherylin kimppuun. Toiseksi kruununprinsessaksi valittu Miss Texas (Deirdre Quinn), joka ei tiedä pommista mitään, huomaa tilaisuutensa koittaneen ja yrittää kateellisenä viedä kruunun itselleen. Gracie iskee Miss Texasia nyrkillä, ja tämä tippuu lavalta yleisön joukkoon. Gracie tarttuu kruunuun ja viskaa sen komeassa kaaressa estradia koristaviin Vapaudenpatsas-lavasteisiin. Kruunuun piilotettu pommi räjähtää, ja lavasteet sytyvät palamaan irto-osien sadellessa lavalle osanottajien niskaan. Näystä järkyttynyt Cheryl pyörtyy Gracien käsivarsille samalla, kun Stan julistaa laulunsa lopuksi: "Hän on Miss USA". Kamera leikkaa televisiostudioon, jossa tietokoneensa edessä istuva mies toteaa hämmentyneesti hymyillen: "Okei. Onnittelut kaikille hyvästä show'sta."

Speaktaakkelin valta ja vallattomuus

Speaktaakkelinainen on *Miss Koviksessa* ja *Paholainen pukeutuu Pradaan* -elokuvassa puvustuksen tuottamaa naiseutta, jossa vallan ja vallattomuuden piirteet risteävät ja kil-

Miss Koviksen missikisafinaali saa pommiuhan myötä toiminnallisen käänteen.

pailevat keskenään. Elokuviissa speaktaakkelinainen voi olla niin kunnioitusta herättävä ”pahis”, naurettava diiva tai kameran eteen fetisistisen nautinnon kohteeksi asettuva kaunotar. Vaikka kaikkialla elokuvissa nais-hahmot eivät kykene hallitsemaan itseensä kohdistuvia katseita, liittyy hahmojen mis-siyteen tai muoti-innostukseen pyrkimys kerätä niitä. Missi- ja muotimaailmaan paikantuva naiseus on esiintymislavoilla tapahtuvaa performanssia, jota rakennetaan puvustuksen keinoin. Puvustus vaikuttaa kameran tapaan kohdella naishahmoja. Muodikkaasti pukeutuvia hahmoja kuva-taan tiltauksella tai hidastetulla liikkeellä, jotka korostavat hahmojen haluttavuutta ja viittaavat speaktaakkelinaiseuden py-säyttävään voimaan. Kuitenkin kameran jo pyyhkiessä hahmojen vartaloita heidän merkityksensä tyipistyy heteroseksuaalisen halun tai naurun kohteena toimimiseen.

Rowe, Kathleen (1995) *The Unruly Woman: Gender and the Genres of Laughter*. Austin: The University of Texas Press.

Lähteet

- Bruzzi, Stella (1997) *Undressing Cinema: Clothing and Identity in the Movies*. London, New York: Routledge.
- Doane, Mary Ann (2000) Film and the Masquerade: Theorising the Female Spectator. Teoksessa Kaplan, E. Ann (toim.) *Feminism & Film*. Oxford: Oxford University Press, 418–436. Alk. *Screen* 23:3–4.
- Gaines, Jane (1990) Introduction: Fabricating the Female Body. Teoksessa Gaines, Jane & Herzog, Charlotte (toim.) *Fabrications: Costume and the Female Body*. London, New York: Routledge, 1–27.
- Hynnä, Kaisu (2013) *Naiseuteen puetut: Performatiivinen sukupuoli ja naamioituminen makeover-elokuvissa Miss Kavis ja Paholainen Pukeutuu Pradaan*. Pro gradu -työ. Mediatutkimus. Turku: Turun yliopisto.
- McDonald, Tamar Jeffers (2010) *Hollywood Catwalk: Exploring Costume and Transformation in American Film*. London: I.B. Tauris.
- Mulvey, Laura (1975) Visual Pleasure and Narrative Cinema. *Screen* 16:3, 6–18.
- Möttölä, Anna (2010) ”Hän on ihmeellinen” Audrey Hepburnin muotitähteyks 1950-luvulla. *Lähikuva* 1/2010, 31–55.
- Rossi, Leena-Maija (2003) *Heterotehdas: Televisiomai-nonta sukupuolituotantona*. Helsinki: Gaudeamus.